

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่บ้านปลากัดจีน ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากนักเรียน โรงเรียนหนองปากโลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในชุมชนหมู่บ้านปลากัดจีน ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม จำนวน 20 คน เพื่อความสามารถในการเตรียมความพร้อมรับมือนักท่องเที่ยวได้ทันเวลา อีกทั้งยังเป็นการพัฒนามัคคุเทศก์ที่มีอยู่แล้วในชุมชน ให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ คือ สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และแบบทดสอบ (test) โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาเป็นแนวทางการกำหนดขอบเขต และเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือ ได้แก่

ด้านระดับความรู้และทักษะก่อนเข้าร่วมโครงการ

โดยใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละในการแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งเป็นแบบทดสอบว่าระดับความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการก่อนเข้าร่วมโครงการเท่าใดในแต่ละประเด็นความรู้ แล้วนำผลคะแนนที่ได้ต่ำสุดของแต่ละประเด็นความรู้เทียบกับคะแนนเต็มในแต่ละประเด็นความรู้มาใช้ในการตัดสินใจว่าระดับความรู้เดิมมีค่าเป็นเท่าใดของประเด็นความรู้ที่มีคุณลักษณะควรทราบ ซึ่งการแปลผลข้อมูลมีดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความรู้เดิม
ร้อยละ 67 ขึ้นไป	มาก
ร้อยละ 34 - 66	ปานกลาง
ต่ำกว่าร้อยละ 33	น้อย

ด้านการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการนำเที่ยว

1. ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการโดยใช้สถิติความถี่ค่าเฉลี่ยร้อยละในการแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2. ระดับการรับรู้เกี่ยวกับชุดความรู้ของการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยใช้สถิติความถี่ค่าเฉลี่ยร้อยละในการแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการรับรู้
3.67 – 5.00	มาก
2.34 – 3.66	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

3. ระดับความพึงพอใจต่อโครงการการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยการใช้สถิติความถี่ค่าเฉลี่ยร้อยละในการแปลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ระดับคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
3.67 – 5.00	มาก
2.34 – 3.66	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

ศักยภาพของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ

1. ระดับความรู้และทักษะของผู้นำเที่ยวในชุมชนหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ในการแปลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งเป็นแบบทดสอบซึ่งมีการทดสอบว่าระดับความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องมีค่าคะแนนเท่ากับ ร้อยละ 70 ของข้อคำถามทั้งหมด จึงจะผ่านเกณฑ์มาตรฐานมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1 คณะผู้วิจัยได้ออกทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยประสานงานกับผู้นำชุมชนผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และแบบทดสอบ โดยทำการแจกแบบสอบถามข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ตอนที่ 1 ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 ทักษะต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตอนที่ 4 พฤติกรรมการนำเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ) และแบบประเมินสำหรับคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ประกอบด้วย (บทบาทหน้าที่ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและกฎหมายสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับชุดความรู้ในการอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย (ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการประยุกต์ใช้) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อโครงการอบรมประกอบด้วย (ด้านวิทยากรด้านสถานที่) และแบบประเมินผู้เข้าอบรมหลักสูตรการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ประกอบด้วย (บทบาทหน้าที่ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่น)ที่เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3.2 เก็บข้อมูลระดับความสำคัญ โดยการอบรม และ ปฏิบัติจริงกับทรัพยากรที่ท้องถิ่นมี และ ให้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน ทำแบบประเมินสำหรับคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.3.3 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินสำหรับคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มาวิเคราะห์ทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่บ้านปลากัดจีน ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม ที่ได้ จากแบบสอบถาม แบบประเมินสำหรับคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และแบบประเมิน ผู้เข้าอบรมหลักสูตรการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จากกลุ่มเป้าหมายนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

3.4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่สะสม (frequency)

3.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบประเมินสำหรับคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับชุดความรู้ในการอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ ข้อมูลเกี่ยวกับระดับ ความพึงพอใจต่อโครงการอบรม และข้อมูลเกี่ยวกับแบบประเมินผู้เข้าอบรมหลักสูตรการอบรม มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ที่เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวัดระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยกำหนดดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549 หน้า 112)

เกณฑ์ความหมายของคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง บรรยาย ระบุดุลักษณะเฉพาะของข้อความ หรือสาระ อย่างมีระบบ เป็นสภาพวัตถุวิสัย และอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ คือ ขั้นต้น ใช้ การลดทอนข้อมูล (data reduction) ซึ่งหมายถึง การเลือกเฟ้นหาจุดที่น่าสนใจทำให้เข้าใจง่าย สรุปลย่อ ปรับข้อมูลดิบที่เก็บรวบรวม รวมเป็นกลุ่ม แบ่งเป็นหมวดหมู่หรือเป็นส่วน ๆ เขียนข้อสรุป ชั่วคราว ทำให้เกิดความชัดเจนเป็นพวก เป็นประเภท เป็นรูปแบบ หาจุดที่น่าสนใจและปรับลด เพิ่มหาข้อมูลใหม่จนกระทั่งได้ผลสรุปและพิสูจน์บทสรุปที่น่าพอใจ ขั้นที่สองใช้การแสดงผลข้อมูล (data display) ซึ่งเป็นขั้นตอนของการจัดการเลือกเฟ้นสรรหาตัวอย่างข้อมูลหรือสารสนเทศไม่ว่า จะเป็นการสรุปจากรายงาน การสังเกต คำพูดจากการสัมภาษณ์ หรือการกระทำของผู้ให้ข้อมูลนำมา เป็นหลักฐานของข้อสรุปชั่วคราวเสนอไว้ เพื่อแสดงให้เห็นและก่อให้เกิดความเข้าใจว่า อะไร เกิดขึ้น ทำไม อย่างไร อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป และขั้นสุดท้ายใช้การสร้าง ข้อสรุปและ

ยืนยันผลสรุป (conclusion and verification) เป็นการสังเคราะห์ข้อสรุปย่อย ๆ ในช่วงแรก ๆ เข้าด้วยกันเป็นบทสรุป และตรวจสอบยืนยันเป็นสรุปการวิจัยในช่วงสุดท้าย การพัฒนาข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ ๆ เรื่อย ๆ ขึ้นไปนี้ เป็นก้าวของการพัฒนาทฤษฎีจากสภาพเฉพาะไปสู่ข้อสรุปทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นกระบวนการประมวลความคิดอันเกิดจากข้อมูลรูปธรรมสนาม ไปสู่รูปแบบที่เป็นนามธรรมที่เป็นทฤษฎีตามวิธีการแบบอุปนัย และเพื่อให้บทสรุปมีความ น่าเชื่อถือนักวิจัยจะตรวจสอบอีกครั้ง หนึ่ง ในขณะที่เขียนรายงานกับข้อมูลสนามเพื่อยืนยัน ผลสรุปวิจัย การนำผลสรุปวิจัยตรวจสอบความ ถูกต้อง

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่บ้านปลากัดจีน ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม ในรูปแบบ มาตรฐานประมาณค่า มาให้คะแนนเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ค่าเฉลี่ย	($\bar{x}$)		
สูตร	$\bar{x}$	=	$\frac{\sum x}{n}$
เมื่อ	$\bar{x}$	=	ค่าเฉลี่ย
	x	=	ข้อมูลแต่ละจำนวน
	n	=	จำนวนข้อมูลของกลุ่ม
	$\sum x$	=	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด